

NAŠ NOVAC VAŠA ILI NAŠA ODGOVORNOST

Pričajmo o
budžetu

Participativno
budžetiranje

Vrijeme je
za participativno
budžetiranje

Realizacijom
kapitalnog BUDŽETA
do prosperitetnijeg
GRADA

BUDŽETSKI
CIKLUS
i izvršenje
KAPITALNOG
BUDŽETA
u opštini Herceg Novi

VAŽNO nam je
kako se TROŠI
NAŠ NOVAC



Projekat "Naš novac-Vaša ili naša odgovornost" je podržan kroz Program malih grantova u okviru projekta "Money Watch - Civilno društvo, čuvar budžeta", koji sprovodi Institut alternativa, u partnerstvu sa Institutom za javne financije iz Zagreba i NVO Novi horizont iz Ulcinja, a uz finansijsku podršku Evropske unije kroz Instrument za civilno društvo i kofinansiranje Ministarstva javne uprave Crne Gore.





institut alternativa



“NAŠ NOVAC-VAŠA ILI NAŠA ODGOVORNOST”

REZULTATI ISTRAŽIVANJA JAVNOG MNJENJA O BUDŽETSKOM CIKLUSU I PRIORITETIMA ZA FINANSIRANJE IZ BUDŽETA OPŠTINE HERCEG NOVI



Ova publikacija je nastala u okviru projekta “**Naš novac-Vaša ili naša odgovornost**” koji je podržan kroz Program malih grantova u okviru projekta “Money Watch - Civilno društvo, čuvar budžeta”, koji sprovodi Institut alternativa, u partnerstvu sa Institutom za javne financije iz Zagreba i NVO Novi horizont iz Ulcinja, a uz finansijsku podršku Evropske unije kroz Instrument za civilno društvo i kofinansiranje Ministarstva javne uprave Crne Gore.

Sadržaj ovog dokumenta predstavlja isključivu odgovornost NVO “NADA-Herceg Novi” i ni na koji način ne odražava stavove Evropske unije i Ministarstva javne uprave Crne Gore.



Ministarstvo javne uprave

UVOD

Nevladina organizacija "NADA-Herceg Novi" je za potrebe projekta "Naš novac-Vaša ili naša odgovornost" koji ima za cilj da doprinese većoj transparentnosti izvršenja budžeta opštine Herceg Novi i efikasnoj javnoj potrošnji sprovedla istraživanje javnog mnjenja o poznavanju budžetskog ciklusa u period od 15.januara do 15.februara 2019.godine.

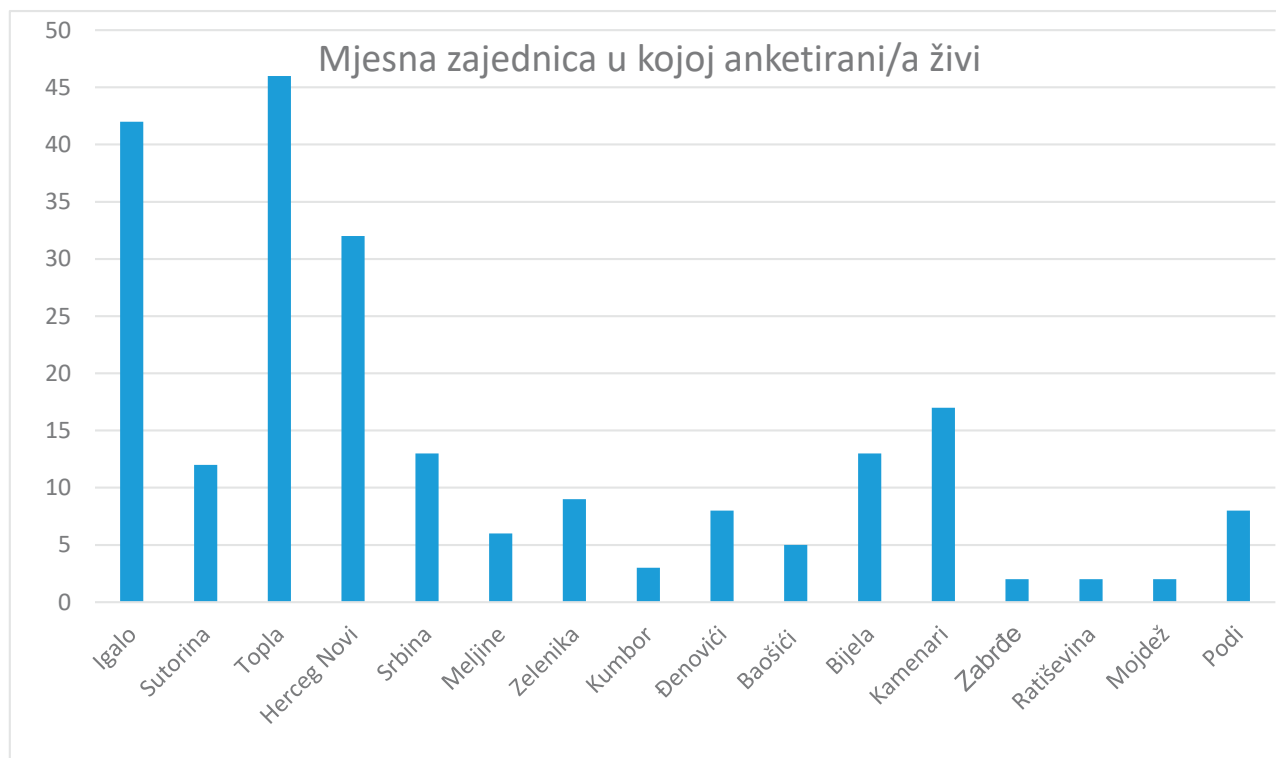
Cilj istraživanja bio je da saznamo koliki je stepen razumijevanja budžetskog ciklusa, u kojoj mjeri građani učestvuju u javnim raspravama o budžetu, koliko su upoznati sa Odlukom o budžetu i načinom realizacije kapitalnog budžeta, šta su po o njihovom mišljenju prioriteta za finansiranje iz budžeta.

Do potrebnih podataka došli smo istraživanjem javnog mnjenja putem anketa koje su mahom organizovane u svim mjesnim zajednicama na teritoriji opštine Herceg Novi, kao i putem fokus grupa koje su sprovedene 13. februara 2019. godine, a u kojima su učestvovali predstavnici organizacija civilnog društva, građani i građanke Herceg Novog.

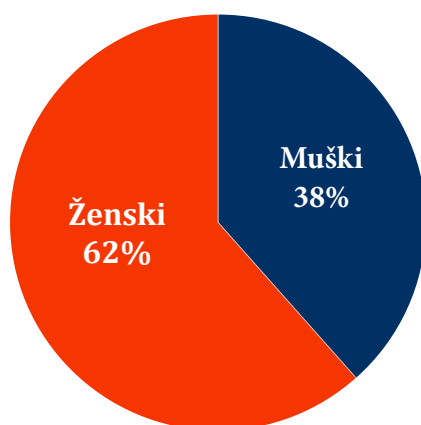
REZULTATI ISTRAŽIVANJA

Istraživanjem je obuhvaćeno 220 anketiranih građana i građanki i 20 učesnika fokus grupa.

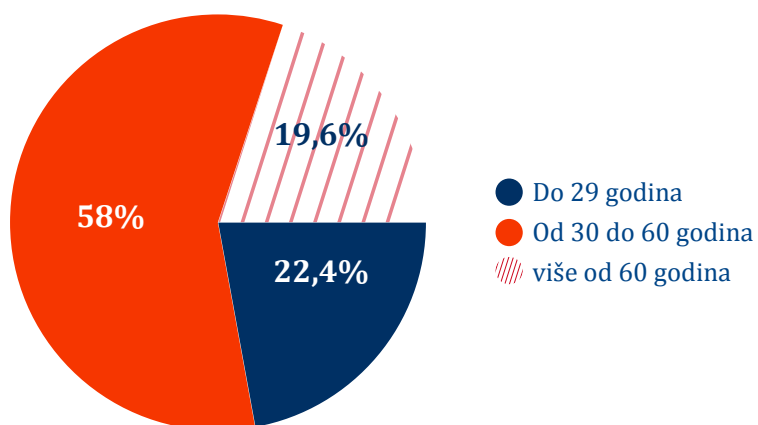
Struktura anketiranih građana i građanki



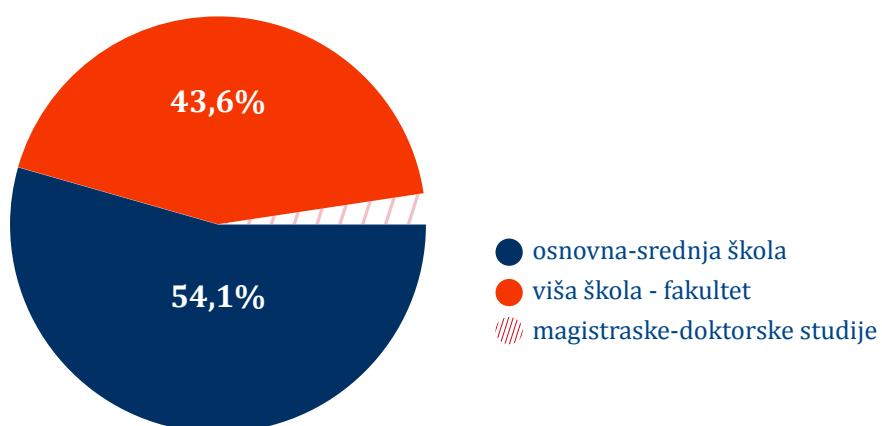
Pol



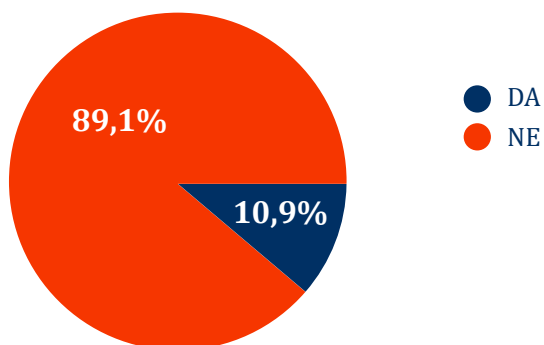
Godine



Obrazovanje

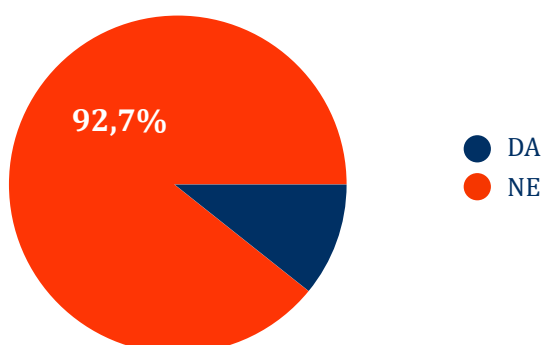


Da li ste imali uvid u nacrt ili odluku o budžetu?



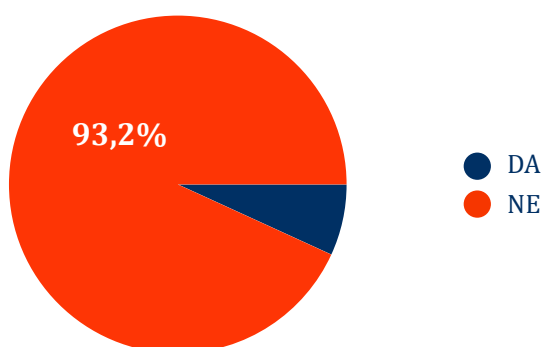
Na pitanje **da li su imali uvid u nacrt ili odluku o budžetu**, učesnici fokus grupe su pretežno odrično odgovorili. Od ukupno 220 ispitanika, svega 10,9 posto je imalo uvid, odnosno je upoznato sa tim gdje mogu pročitati ove ključne stavke budžeta. Oni su se o podacima o količini budžetskih sredstava i njihovoj namjeni informisali putem sajta Opštine.

Da li ste imali uvid u odluku o završnom računu budžeta?



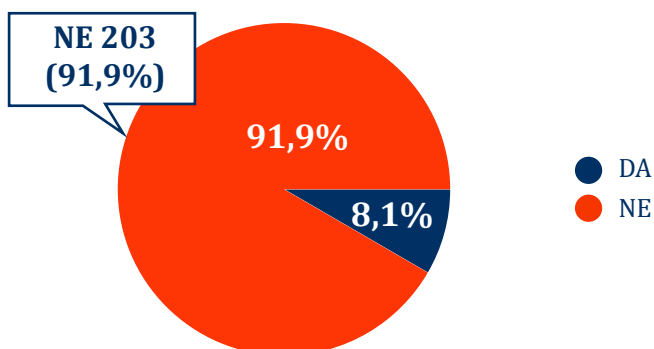
Kao u slučaju uvida u nacrt ili odluku o budžetu, građani nisu pokazali neku značajniju razliku ni što se tiče odgovora **o uvidu u odluku o završnom računu budžeta**. Kao što grafikon prikazuje, samo 7,3 posto ispitanika je pročitao ili zna gdje se može pročitati završni račun budžeta.

Da li učestvujete na javnim raspravama o budžetu Opštine Herceg Novi



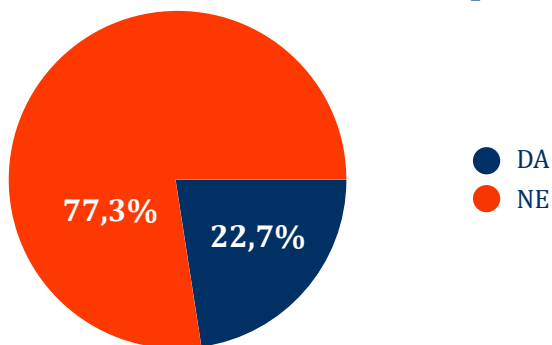
Od 219 učesnika, svega njih 15 **učestvuje na javnim raspravama o budžetu Opštine**. Oni su ukazali na problem neznanja i nedovoljne informisanosti o tome kada se javne rasprave održavaju, u kojim terminima i koliko često, zatim o uslovima učestvovanja i rokovima za prijavu.

Da li Vas u Mjesnoj zajednici informišu o tome šta predlažu za finansiranje?



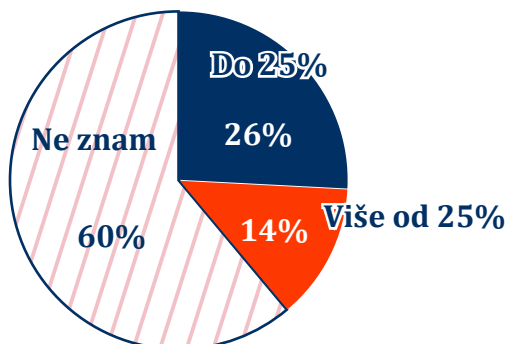
Pokazatelj otvorenosti onih koji učestvuju u vršenju vlasti prema onima nad kojima se vlast vrši jeste i sljedeći podatak: od 221 ispitanika, 203 ili 91,9 posto njih **ne dobija** adekvatne informacije od strane MZ koje su potrebne za aktivno participativno budžetiranje.

Da li znate šta se finansira iz operativnog a šta iz kapitalnog budžeta?



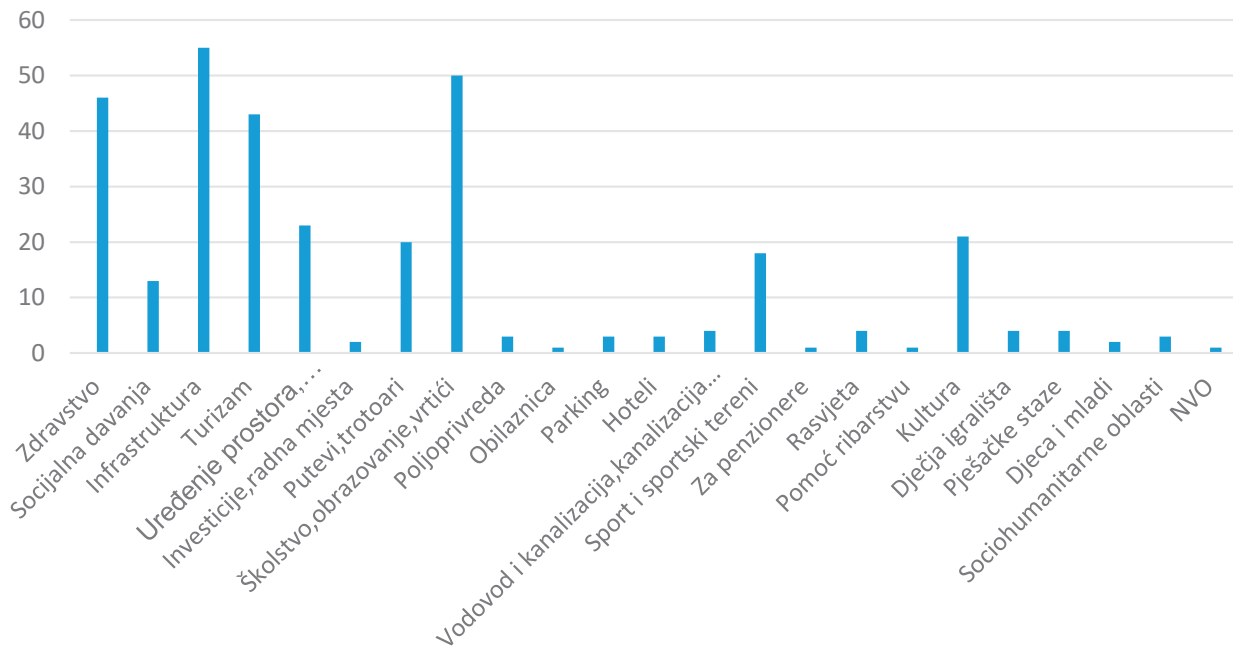
Učesnici su pokazali nedovoljno znanje o ključnoj stavci svakog budžeta: podjeli na operativni i kapitalni. Postotak ljudi koji ne zna razliku i šta se podrazumijeva pod jednim, a šta pod drugim budžetom, je ubjedljivo veći: 77,3 posto ispitanika je odgovorilo da ne zna šta se finansira iz operativnog a šta iz kapitalnog budžeta, dok je 22,7 posto onih koji tvrde da znaju.

Koliko se po Vašem mišljenju do sada izdvajalo iz budžeta za kapitalni budžet (u procentima) ?

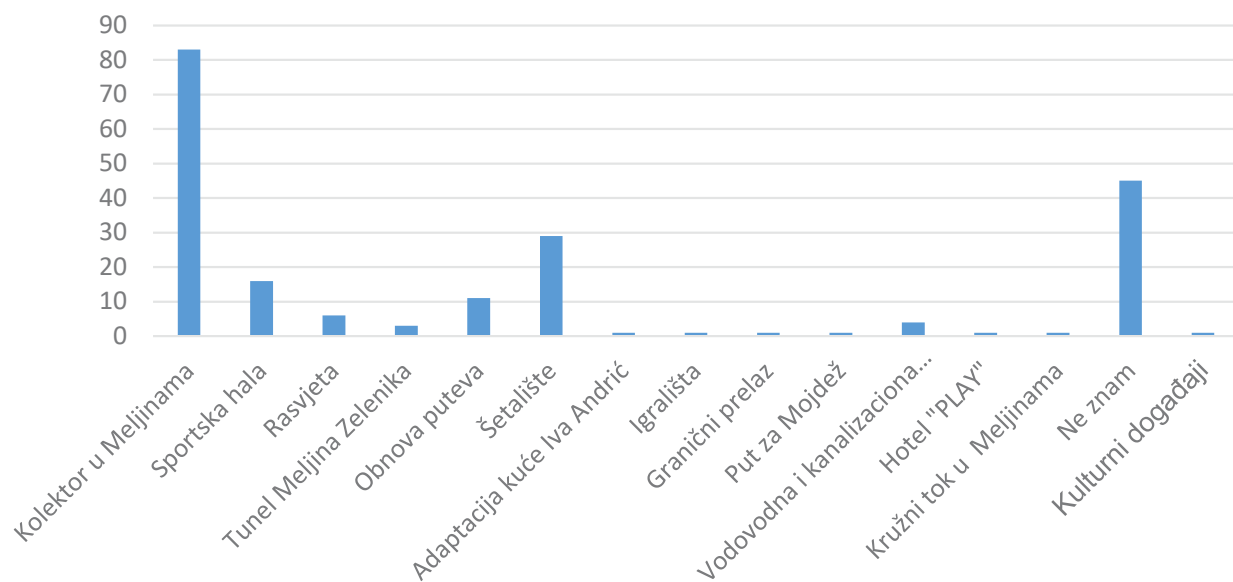


Šezdeset posto ispitanika ne zna koliko se iz budžeta izdvaja za kapitalni budžet, 26% ispitanika smatra da se za kapitalni budžet izdvaja do 25 procenata a samo 14 % građana misli da se za kapitalni budžet izdvaja više od 25 %.

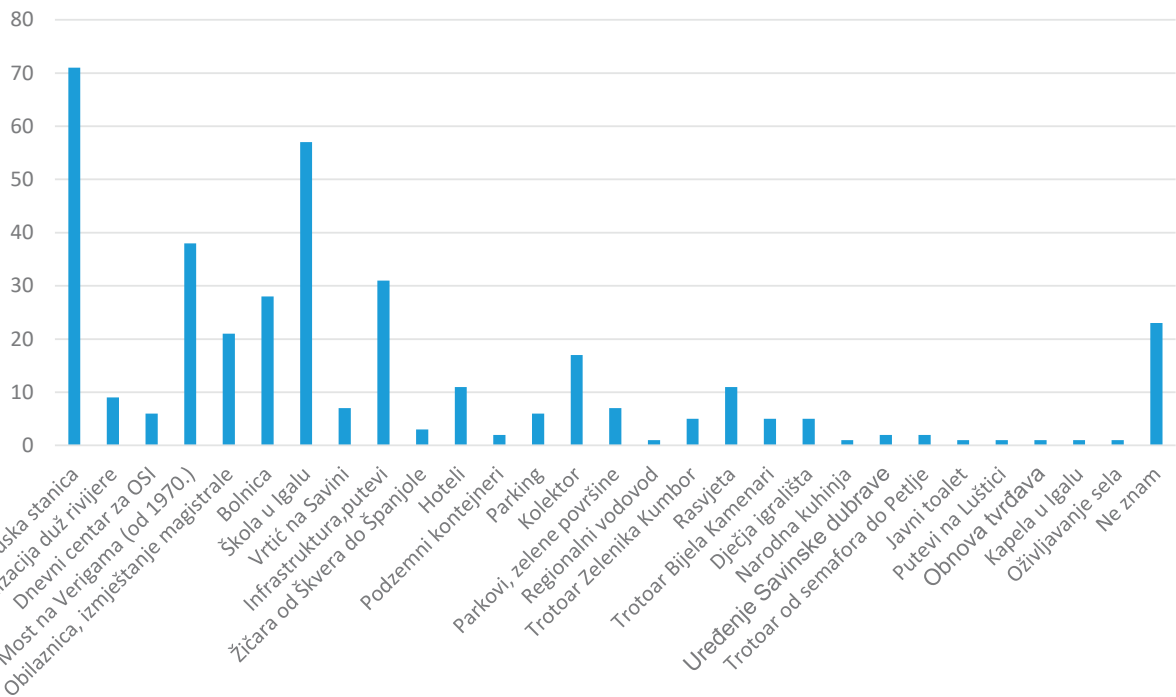
Za koje oblasti više izdvajati iz budžeta



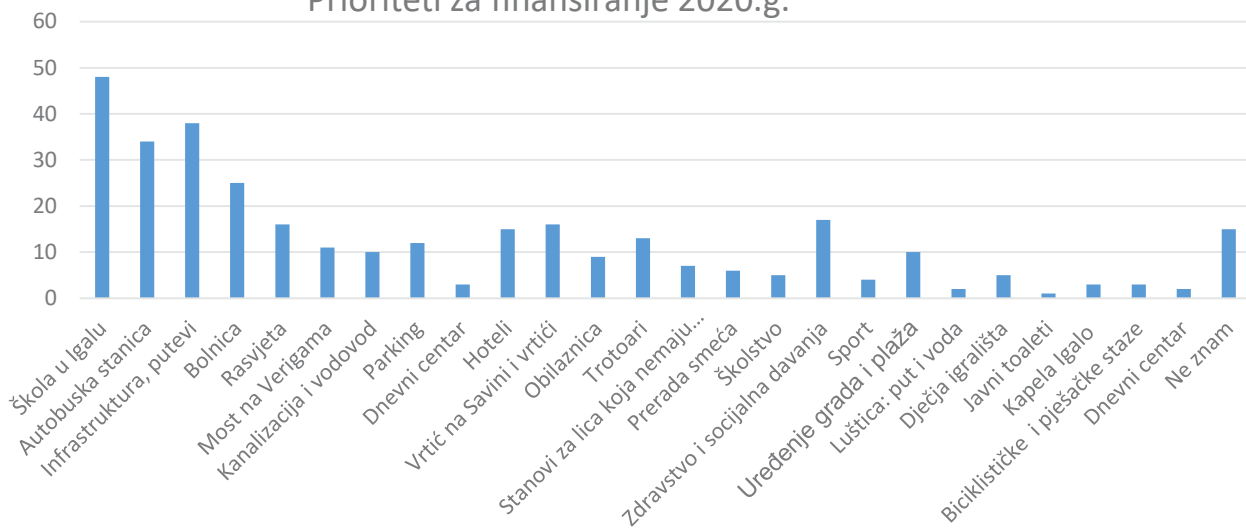
Navedite jedan značajan projekat finansiran iz kapitalnog budžeta



Šta još uvijek nije realizovano iz kapitalnog budžeta



Prioriteti za finansiranje 2020.g.



Po mišljenju anketiranih građana prioriteta za finansiranje iz budžeta za 2020.godinu su:

- Škola u Igalu
- Infrastruktura/ putevi, kanalizacija, rasvjeta, trotoari
- Autobuska stanica
- Bolnica
- Vrtići
- Hoteli
- Parking
- Zdravstvo i socijalna davanja
- Uređenje grada i plaža
- Most na Verigama
- Obilaznica oko Herceg Novog

Da bi dobili sadržajnije odgovore na pitanja koja su vezana za poznavanje i razumjevanje budžetskog procesa, izvršenja kapitalnog budžeta i prioriteta za finansiranje iz budžeta za 2020. godinu kao i preporuke za unaprijeđenje postojećeg stanja participacije građana 13. februara organizovali smo dvije fokus grupe u kojima je učestvovalo 20 predstavnika organizacija civilnog društva, građana i građanki Herceg Novog

U nastavku su predočena sva pitanja koja su bila postavljena učesnicima, a ujedno i opširan izvještaj dobijenih odgovora na svako od njih.

1. Da li učestvujete na javnim raspravama o budžetu Opštine Herceg Novi?

Veliki broj učesnika je na ovo pitanje odrično odgovorio. Oni su ukazali na problem neznanja i nedovoljne informisanosti o tome kada se javne rasprave održavaju, u kojim terminima i koliko često, zatim o uslovima učestvovanja, rokovima za prijavu... Međutim, jedan od aktera ističe da svi ti problemi proizilaze iz građanske nezainteresovanosti:

„Ljudi i ne znaju da ih zakon obavezuje da učestvuju u javnoj raspravi ako to zahtijeva ozbiljnost situacije o kojoj se raspravlja, ako žele promjene i ako su nezadovoljni. Sve se sazna i ništa nije problem za onoga ko je zainteresovan, ali upravo velika doza nezainteresovanosti proizvodi izražajnu neinformisanost i otud svi problemi.“

Iz diskusije koju su kreirali odgovori na ovo pitanje saznajemo da se sve relevantne informacije o javnim raspravama u Opštini Herceg Novi distribuiraju putem medija Radio Jadran i Radio Herceg Novi. Tom prilikom su neki akteri bili iznenađeni, ističući da prvi put čuju da pomenuti mediji prenose sadržaj javnih rasprava o budžetu u cjelosti. Predsjednica jedne od Mjesnih zajednica u Opštini Herceg Novi, sa druge strane, objašnjava da su sve aktivnosti vezane za budžet javne, transparentne i da se sve objavljuju ne samo putem medija, već i vidno na oglasnoj tabli Opštine, naočigled svih koji žele da budu informisani o ovom pitanju.

„U zgradi Opštine ne rješavate samo lične brige, potrebe i želje kao što su vjenčanja, ovjere i mnoge administrativne procedure, već je to prvo mjesto našeg grada u kojem kazujemo društvene težnje, viši cilj i javni interes... Ali, ne treba da vas čudi što to mnogi i ne znaju, koliko da vas šokira podatak da nijedan građanin nije bio prisutan na posljednjoj javnoj raspravi o budžetu“, navodi ona u izjavi.

2. Da li Vas u Mjesnoj zajednici informišu o tome šta predlažu za finansiranje?

Svi akteri fokus grupa, osim učesnice koja rukovodi Mjesnom zajednicom, rekli su da ne posjećuju prostorije Mjesne zajednice i da nisu upoznati sa aktivnostima koje su u nadležnosti MZ.

„Nažalost, mnogi ljudi ne znaju ni kojoj Mjesnoj zajednici pripadaju, a kamoli da se pojave na nekom od njenih zasijedanja“, istaknuto je u obrazloženju odgovora jednog od učesnika.

Budući da su se pojedinci osjetili prozvanim nakon ove citirane izjave, jedna od predstavnica NVO sektora na području Opštine Herceg Novog, nedostatak volje da bude u toku sa MZ aktivnostima, opravdava time da nema ostvareno pravo glasa:

„Ne posjećujem Mjesnu zajednicu jer nemam pravo glasa, nisam porijeklom odavde, pa smatram da dugogodišnji Novljani trebaju prije mene da se nađu tamo i učestvuju u raspravama.“

U toku odgovaranja na ovo pitanje, čuli su se i stavovi da ne treba poistovjećivati građansku neaktivnost i neosviještenost.

„Ne treba učestvovati u aktivnostima onih koji ni sami ne znaju šta se dešavalo u Opštini prije nego su došli na vlast“, navodi se u zaključku.

3. Da li ste imali uvid u nacrt ili odluku o budžetu?

Ispitanici su i na ovo pitanje pretežno odgovorili sa „Ne“.

Kao i slučaju diskusije koja je bila fokusirana na nedostatak opširnog objašnjenja i upoznavanja šire javnosti o tome kako se vode opštinske javne rasprave, i ovdje je ukazano na neznanje o tome gdje se može pročitati nacrt o budžetu. Dok su neki građani bili upoznati da se taj dokument može skinuti sa sajta Opštine Herceg Novi (čitaj: www.hercegnovi.me), drugi su naveli da se on može naći jedino „dugom i iscrpnom potragom“ i da se na toj web adresi ne mogu pročitati konkretne novosti niti konkretna obrazloženja pojedinih odluka. Učesnici fokus grupa su sljedećim izjavama istakli razočaranje:

„Sajt je veoma nepregledan. Posjedujem napredno informatičko znanje, pa to mogu odgovorno da tvrdim. Ništa ne privlači pažnju, ništa nije posebno istaknuto, najkraće rečeno – bezličan je“;

„Ako je vlast nezadovoljna građanskom pasivnošću, treba da poradi na kanalima informisanja i da ostvari direktan kontakt sa nama kroz brojne kampanje, panele i atraktivne tekstove, a ne da se oslanja na suvoparne dokumente koje niko ne razumije.“

4. Da li ste imali uvid u odluku o završnom računu budžeta?

Ovdje je bilo više potvrdnih odgovora nego u prethodna tri pitanja. Dok je nekolicina građana bila neinformisana gdje mogu pročitati ove ključne stavke budžeta, ostali su putem sajta Opštine saznali podatke o količini budžetskih sredstava i njihovoj namjeni. Oni su iskazali oštro nezadovoljstvo trošenjem budžeta. Prema njihovom mi-

šljenju, građani se ništa ne pitaju i ne zna se gdje ide njihov novac, a i kako kažu, tamo i gdje piše da ide, ne ide. Pored već pomenute nepreglednosti, koja na osnovu stava građana karakteriše sajt Opštine, nacrt i odluka o budžetu manjkaju i detaljnim objašnjenjima za koju je tačno stavku odvojen određeni budžetski dio. Učesnici navode primjer:

“Ove godine je za Praznik mimoze odvojeno 200.000 iz budžeta. Na sajtu nemamo podatke šta je sve uračunato tim iznosom osim stavki – sredstva za programe i izdaci za tekuće održavanje. Šta sve ti programi obuhvataju, koliko sve posebno košta, koliko Čolić, koliko Ceca, maskenbal, a koliko priganice i riba? Ako se deseti dio ukupne sume izdvaja za Gradsku muziku, šta sve taj iznos podrazumijeva? Koliko novca pojedinačno odlazi za prevoz i uniforme mažoretki? Želimo to da znamo.“

Ovom prilikom je iskazano nezadovoljstvo što će Ceca zatvoriti jubilarni 50. Festival mimoze u Herceg Novom.

„Ceci nije mjesto na ovakvom festivalu. Ne radi se o Šabačkom vašaru, jednostavno ne idu jedno uz drugo, jer je ona, u muzičkom smislu, oličenje kiča i šunda.“

Što se tiče „Praznika mimoze“ i sličnih kulturnih manifestacija, građani očekuju da se oni pitaju koliko za šta treba da se troši i da li uopšte treba nešto organizovati, pozvati nekog pjevača ili „zabavljača“, aludirajući na Cecu, a ne da to odlučuje, kako tvrde, predsjednik Opštine.

U zaključku, naveden je i podatak da jedan od prethodnih nacrti i odluka o budžetu, koji je bio istaknut na opštinskom sajtu, uopšte nije ni sadržao završni račun, što dovoljno govori o tome koliko građani mogu da kontrolišu i odlučuju o tome gdje ide njihov novac.

5. Da li znate šta se finansira iz operativnog, a šta iz kapitalnog budžeta?

Većina ispitanika nije upoznata sa tim šta se tačno podrazumijeva pod definicijom operativnog i kapitalnog budžeta ni po čemu se razlikuju nji-

hovi programi i izdaci. Ipak, ostali su izgradnju vodovodne infrastrukture i kanalizacije, prvenstveno izgradnju i stavljanje u funkciju kolektora za prečišćavanje otpadnih voda, prepoznali kao ključnu kapitalnu investiciju ovog grada i kao bitan primjer toga gdje ciljano odlaze sredstva iz kapitalnog budžeta unazad nekoliko godina. Osim toga, rješavanje pitanja bolnice Meljine i valorizacija puta Meljine – Petijevići navode se kao bitni primjeri projekata koji treba da se realizuju sredstvima kapitalnog budžeta. Tako smo dobili i prvu definiciju kapitalnog budžeta:

„Sredstva ovog budžeta služe razvoju i nadogradnji projekata u gradu. Podrazumijeva uređenje potreba grada, izgradnju objekata, rekonstrukciju saobraćajnica i mostova i slično. Jednom riječju kapitalni budžet je sinonim za razvojni budžet.“

Među ispitanicima koji aktivno prate planove razvoja grada Herceg Novog, vlada mišljenje da se svake godine kapitalni budžet grada bespotebno „naduvava“, odnosno, da se mahom isti projekti tim budžetom provlače već neko vrijeme, bez značajnog pomaka i realnog priliva planiranih sredstava za realizaciju konkretnih projekata. Neprihvatljivo im je da operativni budžet, uprkos visokom stepenu zapuštenosti u kojem se grad nalazi, uvijek bude značajno veći nego kapitalni.

„Da ne pominjemo da kao i u slučaju završnog računa budžeta, jedne godine kapitalnog budžeta nije ni bilo“, ističe se u zaključku.

6. Koliko se po Vašem mišljenju do sada izdvajalo iz budžeta za kapitalni budžet (u procentima) ?

Generalno, akteri smatraju da se za kapitalni budžet u posljednje vrijeme izdvaja više nego što se izdvajalo. Dok su neki ostali uzdržani da iznesu stav koliko precizno sredstava odlazi u kapitalne projekte, ovo su dobijeni odgovori u fokus grupama:

- Od 15 do 20 posto
- 11 ili 12 posto
- Oko 10 posto
- Od 20 do 25 posto
- Od 20 do 30 posto

7. Za koje oblasti bi trebalo više da se izdvaja iz budžeta?

Kao glavnu kritiku građani su naveli da budžet ne predviđa efikasne mjere za ubrzanje razvoja hercegnovoskog zaleđa koje je, iako površinski najveće i ekološki najosjetljivije, najviše zapušteno i prepušteno prirodnim silama, ukazujući na problem nekontrolisanog procesa urbanizacije i izgradnje. Posljedice koje odatle proizilaze su, prema njihovim riječima, više nego očigledne:

„Jedno od najbogatijih hercegnovskih sela, Mojdež, na rubu je katastrofe. Poslije klizišta u kome je stradalo 40 domaćinstava, a potpuno su srušene tri kuće, selu ponovo prijeti katastrofa. Na mjestima gdje ranije nije bilo klizište, pojavile su se pukotine. Na imanjima su ulegnuća, a klizište prijeti novim građevinama.“

Istaknuto je nedovoljno izdvajanje za infrastrukturu, zdravstvo, turizam i posebno, sport i obrazovanje.

„Ne možemo se pohvaliti raznovrsnošću sportskih klubova ni stepenom razvijenosti onih postojećih. O uslovima za treniranje ne treba ni komentarisati. Svaki put, svaki odlazak na utakmicu ili turnir, roditelji sami plaćaju djetetu, u potpunosti ili djelimično. Moj sin je od vaterpolo kluba nakon višegodišnjeg treniranja dobio samo kupaće gaće. Svu ostalu opremu, od bademantila do peškira, finansirala sam ja kao majka.“

Jedan od sagovornika smatra da je nedovoljno izdvajanje za ovu oblast rezultat Novog zakona o sportu:

„Budući da Opština Herceg Novi nije dio vlasničke strukture kluba Jadran, saradnja i finansiranje Jadrana je obustavljeno. Profesionalni klub ne može očekivati finansijsku pomoć opštine ili države, već je dužan da traži sponzore.“

Tokom diskusije ukazano je da OŠ „Ilija Kišić“ u Zelenici nema sportsku salu, a da je fasada škole uređena novcem iz evropskog budžeta.

Ističe se i da je za prvu usvojenu Strategiju za mlade Opštine Herceg Novi, potrebno budžetom izdvojiti znatno više od 15.000 eura, kako bi se zaista obuhvatili i ostvarili interesi mladih.

Na kraju, zaključuje se da je i značajno uraditi mnogo više za uključenje Roma u društvenu zajednicu jer se oni i dalje suočavaju sa ogromnim problemima stanovanja, u sticanju obrazovanja i zapošljavanju.

8. Navedite jedan značajan projekat koji je finansiran iz kapitalnog budžeta.

U fokus grupama su navedeni sljedeći primjeri projekata u Herceg Novom koji su finansirani iz kapitalnog budžeta:

- Kolektorska mreža i postrojenje za preradu otpadnih voda u Nemiljoj
- Sportski centar u Igalu i njegovi prateći sadržaji (hotel i restoran)
- 12 km duga dionica Meljine – Petijevići, na putu Herceg Novi - Trebinje, do graničnog prelaza Sitnica
- Tunel Lalovina i uređena pješačka staza koja povezuje Meljine i Zeleniku
- Popločavanje dijela Šetališta Pet Danica u Igalu, od Galeba do kompleksa Raffaello i proširenje šetne staze
- Otvorena i obnovljena dječija igrališta, ukupno njih 14

Međutim, naveden je primjer rekonstrukcije dijela puta ka OŠ „Dašo Pavičić“ na Toploj, koja nije bila uspješna uprkos očekivanjima i dugoj najavi. Isto tako, učesnici smatraju i da je projekat izgradnje dionice Meljine – Petijevići neuspješan:

„Put do Sitnice je mnogo koštao, a šta smo dobili? Do kada ćemo čekati ukidanje naplate putarine? Od toga više štete nego koristi.“

Građani smatraju da mnogi projekti koji su realizovani, nisu realizovani kako treba, bilo da su polovični, jeftino odrađeni ili neadekvatno analizirani prije samih radova. Uostalom, prema njihovim navodima, iziskuju mnogo više vremena i sredstava od realnog.

9. Šta još uvijek nije realizovano iz kapitalnog budžeta a već godinama se planira u budžetu?

Građani su najprije istakli radove na Projektu Vodosnabdijevanje i odvođenje otpadnih voda

na hercegnovskoj rivijeri kao primjer projekta koji se godinama planira, koji je u toku, za koji se izdvaja značajna suma iz budžeta, a koji još uvijek nije u potpunosti završen.

„Preduzeće Vodovod i kanalizacija je iz kreditnih sredstava finansirala izgradnju kanalizacione mreže kroz Kute, radi zaštite Opačice, 2008. i 2009. godine, ali projekat nije doveden do kraja, nije izveden spoj sekundarne mreže Kuta na glavni gradski kolektor u Zelenici“, navodi jedan od sagovornika u fokus grupi, koji dodaje da je „izgradnja upravo te preostale dionice kolektora od Kuta, ušla u kapitalni budžet Opštine za 2019. godinu“.

Uostalom, što se tiče postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda, problem je, kako navode učesnici fokus grupa, i nepodnošljiv smrad koji se u ranim jutarnjim i večernjim časovima svakodnevno širi na potezu od kružnog toka u Meljinama do Dubrave, uprkos višemjesečnim obećanjima od strane nadležnih da će biti saniran.

Navedeno je da je dugo aktuelno pitanje izgradnje prijeko potrebne nove škole u Igalu i glavne autobuske stanice na Šištetu, čija bi realizacija, kako je rečeno, konačno trebala da počne ove godine.

Kao primjer projekta kojim se iz Opštine izvlače enormna sredstva bez osnova navodi se instaliranje LED rasvjete koja u mnogim mjestima i dalje nije u funkciji, a koje je proizvelo dodatne probleme budući da je Opština u sudskom sporu sa danskom kompanijom koja je obavljala implementaciju projekta.

Na kraju, a ništa manje po značaju, navodi se problem Opšte bolnice Meljine, čije pitanje mora biti „pod hitno riješeno i postavljeno iznad političkih i materijalnih interesa“.

10. Šta je po Vašem mišljenju prioritet za finansiranje u 2020. godini iz kapitalnog budžeta?

Prema mišljenju građana, u narednom periodu posebno treba da se stavi akcenat na sljedeće projekte, jer nema prostora da se i dalje čeka postupak njihove realizacije:

- Da Opština Herceg Novi otkupi dionice i postane većinski vlasnik Instituta, „*kako se ne bi ponovila sudbina u slučaju HTP Boke, Brodogradilišta, Vojne bolnice Meljine, Prvoborca, Južnog Jadrana i Vinoprometa*“
- Potpuno stavljanje u funkciju kolektora za prečišćavanje otpadnih voda
- Izgradnja javne garaže u centru grada
- Izgradnja autobuske stanice
- Izgradnja škole u Igalu
- Izgradnja kapele u Igalu
- Rekonstrukcija starih i otvaranje novih hotela
- Rekonstrukcija Doma omladine
- Izgradnja i rekonstrukcija javne rasvjete (Bajkovina, Servisna zona, Savina, Meljine, Kamenari, Đurići...)
- Eliminacija problema loše putne infrastrukture
- Valorizacija puta Meljine – Petijevići
- Izgradnja trotoara od Bijele do Kamenara
- Izgradnja biciklističke staze
- Izgradnja pješačkih staza, „*nema prostora za pješake na glavnoj magistrali, od Hotela Plaža do starog Doma zdravlja...*“
- Izgradnja mosta Verige
- Obezbijediti rješenje za Opštu Bolnicu Meljine da bude zadržana kao medicinska ustanova u stanju da funkcioniše i da se razvija
- Hitna sanacija oštećenja na Kanli kuli
- Izgradnja Centra za selekciju i tretman komunalnog otpada u Dubokom dolu
- Sanacija klizišta u Mojdežu
- Izgradnja trotoara od Zelenike do Kumbora

- Rješenje problema prebukiranosti predškolskih i školskih ustanova
- Rekonstrukcija gradske pijace
- Novo gradsko groblje
- Otvaranje narodne kuhinje
- Suzbijanje daljeg širenja crvenog palminog surlaša „*koji je ozbiljno ugrozio šarm i prepoznatljivost ovog grada*“
- Pokretanje turističke privrede
- Razvoj ruralnog turizma

ZAKLJUČCI

Imajući u vidu značaj participativnog budžetiranja za dobrobit svih građana, prvenstveno smo htjeli da povećamo stepen razumjevanja budžetskog ciklusa i stvorimo preduslove za participativno budžetiranje kao prava građana i građanki da učestvuju u predlaganju prioriteta za finansiranje iz dijela kapitalnog budžeta.

Prema prikupljenim podacima, odnosno prema rezultatima ankete i na osnovu iskustava učesnika fokus grupe, može se zaključiti da je nivo uključenosti građana u kreiranje i praćenje budžeta na relativno niskom nivou.

Uvid u nacrt ili odluku o budžetu nije imalo 89,1% anketiranih, uvid u odluku o završnom računu nije imalo 92,7% anketiranih, u javnim raspravama o budžetu ne učestvuje 93,2% a 91,9 posto anketiranih nije informisano od strane MZ koje će projekte predložiti za finansiranje iz budžeta. 77,3 posto anketiranih ne zna šta se finansira iz operativnog a šta iz kapitalnog budžeta.

U kolikoj mjeri su ovi pokazatelji rezultat građanske apatije, letargičnosti, neinformisanosti ili neznanja sa jedne strane, a u kolikoj rezultat (ne) otvorenosti direktnih učesnika u budžetskom procesu u opštini i zakonskog uporišta za učešće građana u kreiranju budžeta sa druge strane, pokazće dalja istraživanja.

PREPORUKE

- U planiranju i pripremi budžeta uloga mjesnih zajednica, nevladinih organizacija, građana i građanke treba da bude veća posebno kada se planiraju veliki kapitalni projekti.
- Pravovremeno pozvati građane i građanke da se u mjesnim zajednicama informišu o planovima i programima za finansiranje iz budžeta.
- Prilagoditi opštinske odluke za veće učešće građana u pripremi kapitalnog budžeta i opredjeliti najmanje 20% sredstava iz kapitalnog budžeta za projekte koji su po mišljenju građana prioritet za finansiranje.
- Objaviti Polugodišnji izvještaj o izvršenju budžeta i Odluku o završnom računu budžeta Opštine Herceg Novi na internet stranici Opštine i time učini javno dostupnim podatke o tome u kojoj mjeri je realizovano ono što je planirano Odlukom o Budžetu.
- Uvesti praksu izrade brošure „Budžet za građane” koji će u pojednostavljenoj formi, lako razumljivoj prosječnom građaninu i široj javnosti omogućiti bolji uvid i razumijevanje načina na koji lokalna vlast planira, prikuplja, raspodjeljuje i troši sredstva iz budžeta Opštine Herceg Novi.
- Edukovati rukovodioce mjesnih zajednica, odbornike, građane i građanke, NVO i zaposlene u lokalnoj samoupravi o budžetskom ciklusu i mehanizmima participativnog budžetiranja.
- Nevladine organizacije i vast treba da budu partneri. Lokalna samouprava ne treba da doživljava nevladine organizacije kao konkurente i nekoga ko samo kritikuje već kao partnere sa kojima mogu da rade u najboljem interesu grada.

Naziv publikacije:
“NAŠ NOVAC-VAŠA ILI NAŠA ODGOVORNOST”
REZULTATI ISTRAŽIVANJA JAVNOG MNJENJA O BUDŽETSKOM CIKLUSU
I PRIORITETIMA ZA FINANSIRANJE IZ BUDŽETA OPŠTINE HERCEG NOVI

Izdavač: **NVO”NADA-Herceg Novi”**

Telefon: **+382 69 755 095**

E-mail: **nvonada@t-com.me**

www.nvonadahercegnovi.me

Za izdavača: **Marina Vuksanović**

Autori: **Đorđe Trajčevski, Milica Krivokapić, Marina Vuksanović**

Herceg Novi, jun 2019.godine

CIP - Каталогизација у публикацији
Национална библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-9940-9327-1-8

COBISS.CG-ID 38795536



O NVO "NADA-Herceg Novi"

Nevladina organizacija „NADA-Herceg Novi“ od 2003. godine pruža podršku različitim ciljnim grupama da izgrade unutrašnje kapacitete i uzmu učešće u životu zajednice i izgradnju društva baziranog na nenasilnoj kulturi, etničkoj toleranciji i poštovanju ljudskih prava. Rad organizacije je usmjeren na: razvoj lokalne zajednice; razvoj volonterizma i civilnog sektora i edukativne programe.

Naša misija je razvoj lokalne demokratije i podsticanje građanskog učešća u društvenim procesima, kroz jačanje kapaciteta organizacija civilnog društva i njihovog uticaja na donošenje odluka, informisanje i edukaciju građana, javno zastupanje i razvoj partnerstva zasnovanog na dijalogu sa lokalnim vlastima, privatnim i nevladinim sektorom u cilju pozitivnih promjena i kvalitetnijeg života.

Vizija nevladine organizacije NADA je lokalna zajednica sa aktivnim građanima i jakim organizacijama civilnog društva, koje imaju važnu ulogu i visok uticaj na razvoj zajednice i vladavinu prava.

Nevladina organizacija NADA-Herceg Novi je CRNVO Lokalni resursni centar za organizacije civilnog društva za opštine Herceg Novi, Tivat, Kotor i Budva.

Projekat **“Naš novac-Vaša ili naša odgovornost”** je podržan kroz Program malih grantova u okviru projekta “Money Watch - Civilno društvo, čuvar budžeta”, koji sprovodi Institut alternativa, u partnerstvu sa Institutom za javne financije iz Zagreba i NVO Novi horizont iz Ulcinja, a uz finansijsku podršku Evropske unije kroz Instrument za civilno društvo i kofinansiranje Ministarstva javne uprave Crne Gore

ISBN 978-9940-9327-1-8

